

we kregen te maken met veel publieke animo en in de week dat de conferentie plaatsvond kwam de Raad voor Cultuur toevallig met zijn advies *Ontgrenzen en verbinden*, waarin wordt voorgesteld de samenwerking tussen de musea af te dwingen.

Het is moeilijk om het overzicht te behouden, laat staan een duidelijk toekomstperspectief voor ogen te hebben. Hopelijk helpt onze conferentie, en deze editie van MMNieuws, om weer wat orde op zaken te stellen.

Een vast element in onze conferenties is de special guest: deze wordt aan de tand gevoeld over actuele onderwerpen in de sector. Het

is altijd erg de moeite waard om mensen met een grote staat van dienst de gelegenheid te bieden te reflecteren op wat er zich in de actualiteit van het cultuurbeleid zoal voordoet. In voorgaande jaren hadden we onder meer Martijn Sanders, Hans-Onno van den Berg, Martin Berendse, Jan-Jaap Knol, Fred Boot (de producent van *Soldaat van Oranje*) en Joop Daalmeijer op het podium. Nu was Jo Houben, de directeur van Cultuur-Ondernemen onze speciale gast: een korte weerslag van het vraaggesprek met hem treft u verderop in dit magazine.

Ketenvorming en clustering is ook het thema van dit nummer van MMNieuws. Het geeft daarmee een goede impressie van wat tijdens de conferentie werd besproken. U treft beschouwingen aan over de creatieve industrie als motor voor nieuwe vormen van samenwerking, over samenwerking en ketenvorming in onder de theaters, over netwerken en nieuwe initiatieven (zoals het Formulebureau) in de bibliotheeksector, over de bouw van spectaculaire cultuurclusters en over de ontwikkeling van nieuwe crossmediale diensten voor de musea. En er wordt natuurlijk ingegaan op de wereld van de cultuureducatie, die enorm in beweging is. Recent zijn de plannen voor cultuureducatie met kwaliteit ontwikkeld. Ondertussen wordt

op de steunfunctietaken in diverse provincies flink bezuinigd (wat dwingt tot heroriëntatie) en moeten veel lokale kunstencentra van hun gemeente (nog) meer marktgericht werken. En daar komt de actuele onzekerheid over de positie van het vak ckv in het voortgezet onderwijs bij. Het is moeilijk om het overzicht te behouden, laat staan een duidelijk toekomstperspectief voor ogen te hebben. Hopelijk helpt onze conferentie, en deze editie van MMNieuws, om weer wat orde op zaken te stellen. □

Cor Wijn is senior adviseur Kunst & Cultuur bij BMC (corwijn@bmc.nl).

column

STEVE AUSTEN

DE GESTAGE MAAR ONVERBIDDELIJKE MILITARISERING VAN HET KUNST- EN CULTUURBELEID.

Wie echt voor modern wil doorgaan in kringen van cityplanners en ambitieuze burgemeesters, moet zich in deze tijden van bezuiniging op de kunsten, voorzien van fraaie power points, toekomstgerichte vergezichten maar vooral van een aan science fiction grenzend marketing jargon. Dit alles om de geesten rijp te maken voor van bovenaf opgelegde vormen van samenwerking tussen tot voor kort nog enigszins zelfstandig opererende cultuurinstellingen.

Wie de vele plannen leest die door even zovele deskundigen aan de gretige beleidsmakers in gemeenten en provincies zijn voorgedragen, kan zich niet aan de indruk onttrekken dat hierbij steeds weer schaamteloos geshopt is in de werken van Charles Landry (*The creative city*) en Richard Florida (*The rise of the creative class*), om de belangrijkste goeroes te noemen. Natuurlijk is er niets tegen om stadsontwikkeling integraal te benaderen. De culturele component mag daarin niet ontbreken. Kunstinstellingen, kunstenaars en particulier initiatief moeten vooral van het begin af aan bij de plannen betrokken worden.

Helaas vind ik van die integrale benadering in de mij bekende plannen en voornemens weinig terug. Om begrijpelijke redenen zijn de wetten van urban planning zodanig bepalend dat na verloop van tijd het besluitvormingsproces zich geheel buiten de invloed van kunstenaars en kunstinstellingen voltrekt. Nog steeds zijn de meeste kunstinstellingen in Nederland klein tot zeer klein, armlastig en bestuurd door onbezoldigde vrijwilligers. De rol van de subsidie is intussen zodanig toegenomen, dat van zelfstandig gedrag geen sprake meer kan zijn. Als na jaren voorbereiding dan eindelijk het culturele Plaza, Forum of Kwartier klaar is blijkt dat - helaas, helaas - de exploitatielasten door de respectievelijke kunstinstellingen niet kunnen worden opgebracht. Zo ontstaat de enigszins deerniswekkende situatie dat de gloednieuwe bibliotheek, ondergebracht in een prachtig arrangement met muziekschool en creatief centrum, de openingstijden drastisch moet beperken, personeel moet ontslaan en vrijwilligers moet inzetten terwijl er gelijktijdig ondernemerschap en fondswervingsactiviteiten moeten worden ontplooid.

De ambtenaren en politici die met de opening van het complex hun natte droom hebben verwezenlijkt zijn in geen velden of wegen meer te bekennen. De inventieve bibliotheekdirecteur die voorstelt met haar hele organisatie als kraakwacht in een leegstaand kantoorpand in de binnenstad te trekken, dient zo snel mogelijk

WORKSHOPS AUDIENCE DEVELOPMENT

Binoq atana organiseert in het voorjaar van 2013 twee workshops audience development. Het publiek wordt steeds grijzer en met de crisis is de urgentie om op zoek te gaan naar nieuw publiek alleen maar sterker geworden. De vraag is alleen hoe - en hoe houdt je ze vast?

Twee unieke workshops over marketing en programmering. Voor: directies, programmeurs, curatoren, marketingmanagers en andere leidinggevendenden van culturele instellingen. De workshops zijn inhoudelijk op elkaar afgestemd maar ze zijn ook afzonderlijk van elkaar te volgen.

Kosten: € 350 per workshop
Kosten workshop 1 en 2: € 695

WORKSHOP 1: programmering en participatie

Docenten:

- Alistair Spalding (Artistic Director Sadler's Wells Theatre in Londen)
- Marlies Kleiterp (Hoofd Tentoonstellingen Nieuwe Kerk/Hermitage)
- Ellen Blom (Cultureel Consultant)

Workshopleiding:

- Esther Eij (docent/organisatieadviseur culturele sector)

Duur: 1 dag (inclusief lunch) van 10:00 - 17:00 uur

Datum: 14 maart 2013

Locatie: Nieuwe Kerk, Dam, te Amsterdam

Aanmelden: info@binoq.nl o.v.v. workshop programmering

WORKSHOP 2: marketing en publieksbereik

Docenten:

- Ait Moha (Senior Research Manager Motivaction)
- Peter Paulsen (manager pricemanagement en business intelligence HEMA)

Workshopleiding:

- Esther Eij (docent/organisatieadviseur culturele sector)

Duur: 1 dag (inclusief lunch) van 10:00 - 17:00 uur

Datum: 29 maart 2013

Locatie: Nieuwe Kerk, Dam, te Amsterdam

Aanmelden: info@binoq.nl o.v.v. workshop marketing

naar het dichtstbijzijnde sanatorium te worden afgevoerd. Is het overdreven om te stellen dat meer dan twintig jaar na Landry en meer dan tien jaar na Florida in tal van Nederlandse gemeenten een karikatuur van hun gedachtengoed leidend is bij het elimineren van alle creativiteit uit de stedelijke samenlevingen terwijl het tegendeel wordt beweerd? Om te voorkomen dat hier of daar toch nog een sprankje originaliteit of artisticeit zou opbloeien, moet de hele operatie van een onverbiddelijk en ferm jargon voorzien worden.

Men zou eens mogen denken dat twijfel of zelfreflectie, toch bij uitstek intellectuele voorwaarden voor ieder beschavingsidee, de noodzakelijke vastberadenheid zouden kunnen ondermijnen. Is dat de reden dat de *newspeak* van de plannenmakers zo krijgshaftig klinkt? Doen zij niet denken aan tijden en situaties die wij maar liever zouden vergeten?

Je moet inderdaad vóór 1975 geboren zijn wil je je nog iets kunnen voorstellen bij de werkelijke betekenis van de waarschuwing "you are leaving the American sector".

Dichters of literatoren zijn aan de teksten van marsorders en vergezichten in ieder geval niet te pas gekomen. Wat vijftien jaar geleden nog een angstaanjagende waarschuwing was geldt nu als een toeristische attractie en maakt als zodanig deel uit van het Berlijnse openluchtmuseum bij het voormalige Checkpoint Charlie.

Je moet inderdaad vóór 1975 geboren zijn wil je je nog iets kunnen voorstellen bij de werkelijke betekenis van de waarschuwing "you are leaving the American sector". Je moet waarschijnlijk van een nog oudere jaargang zijn om te beseffen dat het woord 'sector'

een begrip uit de krijgskunde is. Dat geldt overigens ook voor het woord 'cluster' en samenstellingen met dat woord. Meest bekend is, ook voor sommige jonkies onder ons, het woord 'clusterbom'. Overigens zijn ook de begrippen 'strategie' en 'tactiek' van oorsprong militaire uitdrukkingen.

Van 'keten' weet ik dat zo net nog niet. Ik heb lange tijd aangenomen dat het dorpje Groote Keeten in West-Friesland een centrum van dolle pret moest zijn. Hoorde ik dat ergens wat te keten was, dan probeerde ik daar wél bij te zijn. Daar moest wat te beleven zijn. Wat, dat was niet altijd duidelijk. Maar juist het onvoorspelbare deed de adrenaline én de verwachtingen tot grote hoogten stijgen.

Wie in de jaren van adolescentie niet heeft kunnen deelnemen aan de al of niet in groepsverband beleefde opwinding van geïmproviseerde feestjes, festivals, concerten of danspartijen kan al haast niet meedenken over de noodzaak van het onbestemde, het onbekende, het niet geheel legale, kortom de creatieve chaos die de kwaliteit van het levensgevoel op peil moet houden.

Een samenleving waaruit de twijfel, de ironie en de incongruentie verdwijnt is gedoemd af te zakken naar het niveau van een aangeharkt bedrijventerrein op de Maasvlakte. Groot en meeslepend kan het daar nooit worden. □

Dr. (H.C.) Steve Austen is visiting professor, consultant en publicist
(www.steveausten.nl, steve@steveausten.nl).